

Slovenski dom

Štev. 29

V Ljubljani, torek 6. februarja 1940

Leto V

Važna izjava predsednika Cvetkoviča ob odhodu turškega zunanjega ministra v Sofijo:

Balkanska zveza računa na sodelovanje z Bolgarijo

Ustanovitev jugoslovansko-bolgarske trgovske zbornice v Belgradu in Sofiji

Belgrad, 6. febr. m. Po konferenci stalnega sveta Balkanske zveze sta predsednik grške vlade Metaxas in turški zunanji minister Saradzoglu večerjeli na postajo. Metaxas se je s posebnim vlakom odpeljal proti Skoplju, Solunu in Atenam. Pri odhodu se je prisrčno poslovil najprej od predsednika vlade Cvetkoviča, nato pa od turškega zunanjega ministra Saradzogla. Nekaj minut na to je vstopil v svoj salonski vagon turški zunanji minister Saradzoglu ter se odpeljal proti Sofiji, kjer bo prebil današnji dan. Pred svojim odhodom se je Saradzoglu znova zahvalil predsedniku vlade Cvetkoviču za prisrčen sprejem, ki ga je bil deležen povsod za časa konference v Belgradu.

Po odhodu Metaxasa in Saradzogla so se časnikarji nekaj časa razgovarjali s ministrskim prednikom Dragišem Cvetkovičem. Med njimi je bilo tudi nekaj bolgarskih časnikarjev. Na njihovo vprašanje o ciljih obiska Metaxasa in Saradzogla v Nišu je predsednik vlade dejal:

»V Belgradu je zasedal stalni svet Balkanske zveze. Gg. Metaxas in Saradzoglu pa sta bila v Nišu moja gosta. Kar se tiče rezultatov zasedanja BZ, je bilo o tem že izdano poročilo. V njem je vse jasno izraženo in vi kot časnikarji to najbolje razumete.«

V nadaljnjem razgovoru je Cvetkovič tudi poudaril:

»Mi računamo na sodelovanje z Bolgarijo. Odnosi med nami in Bolgarijo so resnični, iskreni in prijateljski ter takšni, kakršni so bili do zdaj vedno. Sofijo bo v kratkem obiskal eden naših ministrov, in sicer minister za trgovino in industrijo dr. Ivan Andres ob ustanovitvi jugoslovansko-bolgarske gospodarske zbornice.«

Glede položaja na Balkanu pa je ministrski predsednik dejal:

»Bodočnost Balkana je odvisna od nas. Naše stališče je prav takšno kot stališče Bolgarije — nevtralnost in mir.«

Za prihod turškega zunanjega ministra Saradzogla v Sofijo vlada v vseh bolgarskih krogih veliko zanimanje. Bolgarska vlada je Saradzoglu poslala na jugoslovansko mejo poseben vlak, s katerim se bo pripeljal ob pol 11. v Sofijo. Na kolodvoru ga bo pozdravil predsednik vlade in zunanji minister Kioseivanov, zastopnik kralja Borisa ter poslaniki držav Balkanske zveze. Saradzoglu bo ostal v Sofiji do 5. popoldne. Najprej se bo vpisal v dvorno knjigo, nakar bo obiskal ministrskega predsednika Kioseivanova, ki mu bo na to obisk vrnil. Saradzoglu bo sprejel danes tudi pri kralju Borisu, ki ga bo verjetno zadržal tudi na kosilu. Za svojega bivanja v Sofiji bo turški zunanji minister obvestil kralja Borisa in predsednika vlade Kioseivanova o uspehih in sklepih zadnjega zasedanja stalnega sveta Balkanske zveze v

Nemški poslanik iz Moskve poroča svoji vladi

Berlin, 6. febr. o. Nemški poslanik v Moskvi grof Schulenberg je včeraj dopotoval v Berlin na poročilo o sedanjem stanju nemško-sovjetskih odnosov. Zlasti z ozirom na izvajanje nemško-sovjetskega trgovskega sporazuma, po katerem bi Nemčija morala dobiti večje količine živeža in surovin, kakor do zdaj. V uradnih krogih pravijo, da dovoz raznega blaga iz Rusije čez poljsko ozemlje navzlic sporazumu ne napreduje v zaželeni meri, česar je kriv prometni nered, ki so ga Sovjeti še pomnožili s tem, da so začeli izmenjavati tire na poljskih železnicah in jih prilagajevati ruskemu širokotiernemu sistemu.

Sedem zaporednih rdečih napadov na Mannerheimovo črto

Po nekaterih vesteh so Finci uničili 18. rdečo divizijo

Helsinki, 6. febr. o. Po še ne potrjenih vesteh so Finci na bojišču severno od Ladoškega jezera uničili 18. rdečo divizijo, s katero so boji trajali več dni. V bojih je padlo okoli 7000 sovjetskih vojakov. Divizija je štela 20.000 mož.

Po finskih poročilih so sovjetska letala vrgla v tednu od 28. januarja do 5. februarja na finska mesta 6800 bomb razne velikosti. Ubilih je bilo 145, ranjenih pa 179 ljudi. Sovjetska letala še vedno mečejo letake, namenjene civilnemu prebivalstvu. Letake mečejo celo na kraje, ki jih istočasno bombardirajo.

Sovjeti so včeraj izvedli sedem ponesrečenih napadov na Mannerheimovo črto.

Snočnje poročilo finskega vrhovnega poveljnika pravi, da je sovražnik poskušal izvršiti več napadov na Karelijski ožini v smeri proti Sumi. Vsi napadi so bili odbiti. Severno od Ladoškega jezera je finsko topništvo obstreljevalo sovjetske postojanke. Na tem delu bojišča so finske čete prešle v napad ter zavzele važne položaje. V bojih je padlo 500 sovjetskih vojakov. Zaplenjenih je bilo sedem tankov, štirje topovi večjega kalibra, mnogo streliva in 30 avtomobilov. Pri Ajtorokiju je bil

Belgradu ter se z njima posvetoval o bodočem sodelovanju Bolgarije z ostalimi balkanskimi državami.

Sofija, 6. febr. m. Jugoslovanski minister za trgovino in industrijo dr. Ivan Andres je dal dopisniku sofijskega dnevnika »Utro« izjavo o trgovinskih zvezah med Jugoslavijo in Bolgarijo in o slovesni ustanovitvi jugoslovansko-bolgarske trgovske zbornice v Sofiji. V tej izjavi pravi:

»V nedeljo, 11. t. m. bo v Belgradu slovesno ustanovljena jugoslovansko-bolgarska trgovska zbornica. Zamisel o ustanovitvi trgovske zbornice med našima dvema državama je pravočasna in dobra ter verujem, da bo rodila lepe uspehe. Teden dni pozneje, 18. februarja bo v Sofiji podobna svečanost ob ustanovitvi jugoslovansko-bolgarske trgovske zbornice v Bolgariji. Mislim, da se med našima dvema državama, čeprav imata podoben gospodarski

ustroj, kljub temu lahko razvija čvrsta in zelo doobra trgovinska izmenjava. Izmenjava blaga med Jugoslavijo in Bolgarijo se lahko poveča. Prepričan sem, da bosta novi trgovinski zbornici kar največ prispevali k temu. Mi lahko od vas dobivamo premoč, seme od solnčnic in druge proizvode, Bolgarija pa bi si lahko nabavila od nas nekatere industrijske izdelke. Če je dobra volja in želja, se vedno lahko najdejo skupne točke in tako dosežemo lepi uspehi pri vsakem skupnem načrtu. Mislim, da ne samo v okviru tesnega sodelovanja med Jugoslavijo in Bolgarijo, temveč tudi v novem medbalkanskem sodelovanju udeležba Bolgarije lahko rodi lepe uspehe. Balkanske države v gospodarskem pogledu zelo izpopolnjujejo druga drugo in kakršnokoli medbalkansko sodelovanje, v katerem Bolgarije ne bi bilo, ne bi predstavljalo nobene moči, med tem ko bi skupno z Bolgarijo dosegli gospodarsko neodvisnost.

Peti sestanek angleško-francoskega vrhovnega vojnega sveta v Parizu

Pariz, 5. febr. Havas: Včeraj je bil v Parizu peti sestanek angleško-francoskega vrhovnega vojnega sveta. Seje so bile dopoldne in popoldne. Anglijo so zastopali: predsednik vlade Chamberlain, mornariški minister Churchill, zunanji minister lord Halifax, letalski minister Kinglsey Wood, vojni minister Oliver Stanley, admiral Dudley Pound, general Edmund Ironside in general Ismay, Francijo pa: predsednik vlade Daladier, minister za vojno mornarico Campinchi, minister za letalstvo Guy Lechambre, ministra Champetier de Ribes in Alexis Leger, vrhovni poveljniki zavezniške vojske general Gamelin, admiral Darland, general Vuillemin in general Decamp. Angleške zastop-

nike je pozdravil Daladier, ki je izrazil obžalovanje, da zaradi nedavne nezgode ni mogel odpotovati v Anglijo na zadnji sestanek sveta.

Na posvetih so obravnavali sedanji vojaški in politični položaj ter sprejeli vse potrebne sklepe za čim bolj uspešno izvedbo popolnega sodelovanja med Anglijo in Francijo. Zlasti so preučevali vprašanje o vojni preskrbi obeh držav ter se o tem sporazumeli do zadnje podrobnosti. Sprejeti so bili tudi vsi potrebni sklepi, da bi Anglije in Francije ne mogla spomladi presenetiti kakšna nemška bliskovita ofenziva.

Zdi se, da je bilo na seji govora tudi o učinkovitejši angleški in francoski pomoči za Finsko.

Nenadni odstop vrhovnega poveljnika holandske vojske

Do odstopa je prišlo, ker je hotel general Reynders izvesti nekatere važne spremembe v armadi

Haag, 5. febr. o. Reuter: Vrhovni poveljnik holandske kopenske in pomorske vojske general Reynders je odstopil. Na njegovo mesto je imenovan general Winkelman, doslej poveljnik letalskega okrožja. Holandski vrhovni poveljnik je odstopil, ker se ni strinjal z vladno glede nekaj vojaških vprašanj. Uradno pravijo, da njegov odstop ni v zvezi z zunanjim politiko. Vlada ni hotela odobriti nekaterih ukrepov čisto tehniškega značaja, ki jih je hotel izdati vrhovni poveljnik holandske armade, med njimi načrt o preselitvi civilnega prebivalstva in o njegovi izrabi za vojaške cilje v primeru vojne. Te njegove načrte je treba izpremeniti ali pa odkloniti. General Winkelman je vpokojen že od lanskega av-

gusta. Za novega načelnika štaba vrhovnega poveljstva je imenovan general Van Vorptot.

Do prisilnega odstopa dosedanjega vrhovnega poveljnika holandske vojske je po sodbi vodilnih holandskih krogov prišlo, ker je hotel izvesti naslednje:

1. Očistitve vojske od vseh elementov, ki so politično sumljivi zaradi svojih očitnih ali skrivnih zvez z levičarskimi in desničarskimi strankami.
2. Izpopolnitev mobilizacijskih načrtov pred pomladjo, ki bi utegnili biti za Holandijo nevarna.
3. Razširitev vojnih sodišč in posebne cenzure čez vsa država.

Skrbi za dohodke banovine Hrvatske

Belgrad, 6. febr. m. Te dni se je mudil v Belgradu prestopnik finančnega oddelka banke uprave iz Zagreba dr. Vladimir Franolič. O namenu njegovega bivanja v Belgradu objavlja današnja »Politika« krajše poročilo iz Zagreba, v katerem pravi:

Bivanje dr. Franoliča v Belgradu je bilo v zvezi s finančnimi vprašanji banovine Hrvatske, posebno pa še z vprašanjem, da se banski oblasti zagotovi ureditev preračunov bivše savske in primorske banovine za leto 1940. Zadnje preosnove na finančnem polju, ki jih je izvedel minister dr. Šutej, so vplivale tudi na preračuna bivše savske in primorske banovine, ker so oproščeni plačevanja zemljarine kmetje, lastniki zemljišč s čistim katastrskim dohodkom, manjšim do 1000 din. Ta dohodek je odpadel. Hrvatski je treba zagotoviti nadomestek za to. Razen tega je zdaj država uvedla trošarino na alkoholne pijače. Ta trošarina je pa bila do zdaj banska ter je bil posebno velik dohodek od nje na vino v primorski banovini. Zdaj je pa ta dohodek odpadel. Za to tu smatrajo, da mora banska oblast dobiti tudi za to nadomestek. Končno država dolguje banskim oblastem za bolniške stroške okoli 8.000.000 din in je za to predsednik finančnega oddelka Franolič ukrenil vse potrebno, da banovina Hrvatska ob koncu preračunskega leta dobi izplačano to terjatev od države. Najvažnejše vprašanje, o katerem je g. Franolič razpravljaj v Belgradu, je bilo vprašanje končne rešitve finančnega dela sporazuma.

Angleška vlada je prepovedala neomejen izvoz kositra in njegovih zlitin — zaradi vojnih potreb. Izvoz bo odselej mogel samo s posebnim dovoljenjem ministrstva za vojno preskrbo.

Deset ladij in 100 mornarjev je izgubila Norveška v zadnjih 10 dneh vojne. Od začetka vojne pa je izgubila kot nevtralna država 40 ladij s 127.000 tonami.

Tri nemške bombnike, ki so leteli nad angleško vzhodno obalo, so včeraj zbili Angleži. Močno pa so poškodovale dve letali.

Nov potres je bil včeraj v pokrajini Erzuruma v Turčiji. Dve vasi sta bili popolnoma uničeni. Mrtvih so do sedaj našli 45.

Švicarska vlada je imenovala novega poslanika v Belgradu, in sicer dosedanjega poslaniškega tajnika Steinerja.

Vesti 6. februarja

V izvešču poročila o zadnjem govoru nemškega kanclerja Hitlerja je bil odstavek o drugem delu vojne zapisan tako, da bi ga bilo mogoče razumeti napačno. Glasiti se mora: »Gospod Churchill že komaj čaka na ta drugi del in izraza upanje, da se ta boj seveda tudi ne bo ustavil pred ženskami in otroki. Kdaj se je pa Anglija ustavila pred ženskami in otroki? Vsa vojna z blokado ni nič drugega kakor vojna proti ženskam in otrokom, kakor nekoč vojna proti Burum. Čemu bi se torej Anglija danes drugače vojskovala? To smo mi videli naprej in smo se na to pripravili.«

Italijanska vlada pripravlja zakon, po katerem bo desetina vseh državnih in zasebnih služb morala biti pridržana za družinske očete; ki imajo več kakor sedem otrok.

Zlati zaklad ameriške državne banke se je v zadnjih treh mesecih lani povečal za milijardo dolarjev. Banka ima zdaj v lasti nad dve tretjini vsega zlata na svetu.

Nemško uradno poročilo o sestanku Balkanske zveze v Belgradu pravi, da Nemčija pozdravlja sklepe, sprejete na tem sestanku, ki pomenijo razočaranje za Anglijo in Francijo. Francoski in angleški tisk pa sodi, da so sklepi prinesli razočaranje Nemčiji.

Zaradi južnega vremena je zelo začel naraščati Ren v spodnjem teku, tako, da se v zahodni Nemčiji ter Holandiji boje poplavl. Reka bo kmalu narasla za 3 m čez običajno višino.

Ves evropski tisk si je edin v sodbi, da je podaljšanje balkanskega sporazuma za novih sedem let najpomembnejši politični dogodek zadnjega časa. Z njim je Balkanu zagotovljen mir ter onemogočeni načrti tistih držav, ki so računale na razbitje Balkanske zveze.

Upravnik jugoslovanskega študentovskega doma v Pragi je na željo nemških oblasti dal včeraj izjavo, da so neresnične vesti o tem, da bi bil dom ob znanih nemirih v Pragi zaprt in da je bilo med postreženimi češkimi študenti tudi 5 Jugoslovancev. Izjava je bila dana zaradi tega, ker so se vedno vztrajneje širile vesti o nasiljih nad jugoslovanskimi študenti, ki da so bili od nemške policije silovito mučeni in podobno.

Zelo prilizujoče pišejo o Balkanu in balkanskih državah te dni tudi boljševiški listi.

Angleško mornariško ministrstvo zavrača nemške vesti, da bi bila nemška letala zadnja dva dneva potopila z bombami 14 angleških trgovskih ladij. Ob teh letalskih napadih je bila zadeta ena sama angleška ladja, a še ta je lahko nadaljevala pot.

V Sofiji so včeraj odprli lepo razstavo nemške knjige. Razstava je bila prenesena iz Belgrada.

Poljska vlada v Franciji je ustanovila poljsko gledališče, ki bo začelo 10. februarja s predstavanji.

V Moskvo je dopotovalo posebno litvansko odposlanstvo, ki se bo posvetovalo o določitvi novih meja med Litvo in sosednimi poljskimi pokrajinami.

Nemiri so izbruhnili v severnem obmejnem predelu angleške Indije, kjer so boljševiški agenti zelo pomnožili svojo delavnost.

Sodelovanje med Italijo in Anglijo je vedno uspešnejše in kaže dobro voljo obeh držav, pišejo angleški listi ob dejstvu, da je italijanska vlada imenovala prvi evropski poslanstvu v Londonu posebnega atašeya za uravnavanje vprašanj, ki so v zvezi s pomorsko zaporo.

Sovjetska Rusija je izigrala Nemčijo ter poteptala njene koristi na Poljskem, na severu in na Balkanu, piše glasilo italijanskega maršala Balba »Corriere Padano« in pravi, da Rusija niti zdaleč ni sposobna Nemčiji pomagati z živežem ali s surovinami.

Prvi sklep finske boljševiške vlade, ki ji predseduje Kuusinen, je bil po daljšem času ta, da se Helsinki odslej imenuje Stalingrad, poroča angleški radio, ki dostavlja, da mora Kuusinen najprej ti mesti zasesti, drugače nova imena ne bodo obveljala.

Glasilo sovjetske vojske »Krasnaja Zvezda« znova obsoja pomanjkljivosti v rdeči vojski in jih pripisuje maršalu Voršilovu, o katerem pravi, da je neodločen, šibak in nesposoben. Zaradi tega govore, da bi utegnili biti tudi Voršilov odstavljen, na njegovo mesto pa bi prišel maršal Blücher.

Bivši poglavar avstrijske domovinske fronte, knez Starhenberg, je vstopil v francosko vojsko kot letalski prostovoljec.

Dve nemški vojni ladji peljata vojni material v sovjetsko luko Petsamo za pomoč rdeči vojski na Finskem. Tako poročajo angleški listi. Ladji eta vzele v norveških pristaniščih vodnike, ki ju bodo peljali vzdolž nevarne obale na sever.

Nemško sodišče v Hardenbergu na zasedenem poljskem ozemlju je obsodilo na 6 mesecev čez nekega nemškega posestnika, ki je poljskemu ujetniku-delavcu podaril etaro obleko in mu nedeljo plačal za kino.

Japonska letala so napadla vlak na francoski železniški progi v južnokitajski pokrajini Junan. Pri tem je bil 101 človek ubit, 124 oseb pa ranjenih. Med ubitimi je 5 Francozov, 16 kitajskih policistov in 80 kitajskih potnikov. Francoski poslanik v Tokiu je zaradi tega napada ostro protestiral pri japonski vladi, ki je obljubila dati zadostitev.

Do hude eksplozije je prišlo na holandski petrolejski ladji »Cernonia«, ko je plula iz Anglije v Rotterdam. Eksplozijo je povzročil peklenški stroj, ki so ga nastavili vohuni kake vojskujoče se države.

Včeraj je bila vzpostavljena direktna železniška zveza med Moskvo in Berlinom čez Litvo.

Sovjetska vlada je poklicala pod orožje še dva letnika, 1920 in 1921 — vse zaradi Fincev. En sam sovjetski letnik znaša trikrat toliko kakor vsa finska vojska...

Francoski mornariški minister Campinchi je izjavil, da je bilo doslej potopljenih najmanj 40 nemških podmornic od 5, kolikor jih je bilo od začetka vojne spuščenih v morje.

V finski vojski je zdaj kakih 400 danskih prostovolcev, po večini letalcev, pišejo danski listi, ko prinašajo poročilo o smrti slovitega letalca poročnika Rasumelija.

Ljubljana od včeraj do danes

Zdaj se je pa dan začel že kar naglo daljšati. Zjutraj je ob pol sedmih že skoraj docela svetlo. Ne bo več dolgo, pa bodo ljudje, ki vstajajo ob tem času in se pripravljajo na delo, lahko opravili jutranje posle brez luči. Davi je bilo mesto zavito v meglo, ki je pritislila z Barja. Temperatura je še vedno dokaj visoka — tri stopinje nad ničlo kaže termometer in pri tej temperaturi se seveda sneg tali še naprej, tako da ga bo pospravilo v kraj južno vreme samo, če bo še dolgo ostalo tako, kakršno je zdaj. Ob zadnjem metežu se ga je na mestne ulice naletovalo toliko, da ga v enem tednu ni bilo mogoče zvoziti vsega v kraj, čeprav so bili vsi mestni delavci pridni.

Prav prijetna zdaj hoda po mestnih ulicah gotovo ni. Tam, kjer so asfaltni in kamniti hodniki in kjer so se hišni lastniki potrudili, da so nesnago spravili s pota, še gre, čeprav mora človek paziti, da ne zdrsne na masnem tlaku, hujske pa je, kjer so hodniki nepokriti — in na prehodih čez ulice. Tam se je nabralo brozge, da človek zajame vode do gležnja, če napak stopi. Prav nobena obutev ne zaleže, še galoše skoraj ne in kvedrovi. Človek ima prav golovo mokro v čevljih, če je malo daljša zuna. Zato ni prav nič čudno, če so se spet pojavile razne bolezni, ki imajo svoj izvir v prehladu. Mnogo mešanov toži o bolečinah v glavi, o kašlju in nahodu, o vročini. Ob takem vremenu se redno ponavljajo bolezni te vrste. Upajmo pa, da se sedanje vreme ne bo držalo kaj dalj časa, ampak da bo spet pritislil mraz, ki bo posušil brozgo in lepo utrdil pot.

Danes je pustni torek

Letošnji predpust je bil izredno vesel in živahen. Nikdar v zadnjih letih niso ljudje toliko praznovali in se imeli tako fletno. Ob sobotah in nedeljah so bili — od prešernih silvestrovskih noči naprej — redno vsi lokali polni veselih bratcev. Prav nič niso prizanašali denarju, zapravljali so, kolikor se je le dalo. Skrbni vsakdanjega življenja in misli na negotovo bodočnost so vtopliali v pi-jati in v brezskrbni pesmi. Draginja ni prav nič zavrila ljudem prešernosti, nasprotno, zdi se, kakor bi jo bila celo podnetila. Ob sobotah in nedeljah so bile redno plesne prireditve, prav vsi stanovi so jih prirejali, vsak pod svojo devizo in naslovom. In le redkokatera se ni obnesla boljše kakor je bilo pričakovati. Posebno živahna je bila letošnja pustna sobota, pa tudi pustna nedelja. Na vseh koncih in krajih mesta so se vrtili in slavili pusta, tudi periferija ni hotela ostati za mestnim središčem. Pridne gospodinje so napekle špehove in pustnih krofov, nakuhale šunke in pripravile klobas, da bi bilo »praznovanje« še ugodnejše.

Danes je pustni torek, veseli praznik Pusta. Zvečer bodo ljudje spet »slavili«, saj nekateri pravijo, da je njihov god prav na današnji dan. Harmonika bo podjeto hreščala, pesem se bo orila in urne noge vrtilo. Drugi, ki jim za hrupno veselje ni, bodo stali doma ter preživeli večer pustnega torka ob malo boljsem prigrizku in fletnejšem pogovoru kakor sicer preživljajo večere ob delavnikih. Pustnih maskar zdaj v mestu skoraj ni več videti, le otroci bolj na periferiji so se pre-ganjajo na ta dan pisano našemljeni. Tudi na plesu zdaj že ni več niti približno toliko mask kakor jih je bilo prejšnje čase. Stare šege se po-malemu izgubljajo in zastarevajo. Le na deželi se na pustni torek otroci in fantje še prav tako na-pravljajo v maskare kakor so se prejšnje čase. Tam se stare navade težje izgubljajo in pozabljajo.

Nesrečni padci

Včeraj je bilo v ljubljansko bolnišnico pripe-ljanih več pacientov, ki so postali žrtve nesreč-nih padcev. Zena služiteljica iz Ljubljane Sada Jožeta je šla po cesti, pa ji je spodrsnilo, da je padla ter si poškodovala desno nogo.

S sklednja je padel delavec iz Rečice pri Ble-du Ulčar Franc. Pri padcu se je precej potolkel po obeh nogah.

Brzojavni mojster Klemenčič Ivan iz Ljublja-ne je padel tako nesrečno na pločnik, da je dobil znatne notranje poškodbe.

Padel je ter si poškodoval desno roko sedlar-ski mojster iz Ponovič pri Litiji Zobeč Stanko.

Pri padcu si je poškodoval desno nogo Rud-man Anton, gostilničar iz Ljubljane.

Nerodno nesrečo je doživela 19 letna proda-jalka iz Ljubljane Radoš Ana. Neki Pribovšek se je razhulil nad njo ter jo je s pestjo udaril tako močno po glavi, da se je morala zateči po zdrav-niško pomoč v ljubljansko bolnišnico.

Neznane je pričel 30 letnega delavca iz Zalega loga Medižavca Urbana ter ga sunil z no-žem v trebuh. Medižavca so prepeljali v bolnišnico.

Smrtna nesreča v Emonski ulici

Krovci imajo zdaj obilo dela, saj morajo po-spravljati sneg z ljubljanskih streh. Njihov pokli-pa je nevaren in težak ter je krovce pogosto iz-postavljati smrtni nevarnosti.

Na Emonski cesti je na strehi hiše, ki je last-veletgovca Jelatina, okrog poldne kidal sneg

krovski pomočnik Strah Martin, uslužben pri krov-skem mojstru Janežiču I. ter doma iz Zaloge 51. Strah je bil pri svojem delu privezan. Ko pa je hotel oditi skozi luknjo v strehi na podstrežje, se je razvezal ter stopil nekaj korakov proti luknji. V hipu pa mu je spodrsnilo, da je zdrčal ter padel skoraj 15 m globoko. Obležal je v nezavesti. Od Jelatina so nemudoma telefonirali po reševalce, ki so kolikor naglo so le mogli, prispeli na kraj nesreče, kjer pa so našli Straha že v zadnjih zdihljajih. Nemudoma so ga naložili in odpeljali v bolnišnico. Bilo pa je že prepozno. Dežurni zdravnik je lahko samo še ugotovil, da je Strah med vožnjo podlegel poškodbam. Reševalci so nato njegov truplo prepeljali v Mestni dom, kjer je policijski zdravnik ugotovil, da si je Strah zlomil tilnik ter da je dobil tudi hude notranje poškodbe.

Kakor v alpskem filmu

Kdor je včeraj popoldne šel po Šempetrski cesti, je lahko zagledal prizor kakor v kakšnem alpskem filmu. Na sllemenu strehe je sedel neki fant, ki je bil navezan na vrh skupno z možem, ki je stal sredi strehe in z veliko lopato mirno kidal sneg na ulico. Fant je varoval popolnoma pravilno, tehnično neoporečno, na način kakor ga pozna alpska tehnična plezalna terminologija »Schulterschering«. Mož sredi strehe pa se je lepo premikal in delal naglo, ker je bil zavarovan. Prizor je bil kar podoben sceni iz visokih gora. — Zadnje čase zdaj povsod po našem mestu de-lavci pridno kidajo sneg tudi s streh, da ne bi zamakal podstrešja in kvaril strehe.

„Sentjernejska noč“ na lžanski cesti

V noči od nedelje na ponedeljek je v znani gostilni pri »Mokarju«, ki je sicer na glasu kot prav dostojna in mirna gostilna, prišlo do hudega pretepa, v katerem so se bleskali noži in je tekla tudi kri. Menda so pretepači hoteli poskrbeti, da tudi letošnji predpust ne bi minil brez »možev-skih« junaštev, pa so se počeli.

Pri »Mokarju« so imeli domačo veselico, ki se je od kraja razvijala povsem normalno. Ljudje so bili židane volje in so se imenito zabavali. Kar na lepm pa jo je prisekala v gostilno neka fan-tovska družina, ki je bila že močno »židanc« volje, ker je že drugje »nakladalac. Bila je ura okrog polnoči, ko so se pivci začeli štenkariti in zbadati. Pikre opazke so letele od miz k mizam in kmalu je bilo zračje napolnjeno s hudourni elektroko. Od opazk in zbadljivk so kmalu prišli h grožnjam, od groženj pa k dejanjem. Fantje so planili kvskvu, zablskali so se noži in razvil se je hud pretep, v katerega je na obeh straneh po-seglo več možakov. Ko se je pretep polegel, so na tleh ležali trije ranjeni. Ljudje so brž poklicali reševalce, ki so ranjenca odpeljali v Leonišče. Najhujeje je izkupil 47 letni posestnik Skafar Ciril iz Črne vasi. Skafar ima prerezan vrat, rano v trebuhu in poškodbe na glavi. Dobil jo je prav po nedolžnem: poskušal je pomiriti razburjene fante. Drugi 36 letni posestnik Vidmar Alojzij iz lžanske ceste, ki je dobil z nožem ubod v prsi in rane na glavi. Tudi njegove poškodbe so hude. Lažje pa je bil ranjen 28 letni Jankovič Stane. Za vso stvar se je seveda nemudoma pozanimala ljubljanska policija, ki bo izsledila vročevrveže in jih pri-merno »nagradila«.

Kaj je vendar s starimi petdesetaki?

Oblasti so objavile, da so stari petdesetaki v veljavi do 16. februarja in da jih morajo tudi še po tem datumu sprejemati državni denarni zavodi, kakor Pošta branilnica in Hipotekarna banka. Kaj pa smo doživeli? Ljudje so te petdesetake za-čeli odklanjati že od srede januarja, zdaj pa jih nihče ne more pripraviti do tega, da bi jih še je-mali. Saj pa tudi ni prav nič čudno, ko pa smo doživeli, da jih nečesto sprejemati niti ljubljanske pošte! Kdo pa se naj potem drži odredb, če ne državne institucije? To je pač edinstven primer in menimo, da se bodo merodajni nemudoma po-brigali za to, da se to ne bo več ponavljalo in da bo napravljen na pošti red v tem smislu, da bodo uradniki od strank še sprejemali petdesetake vsaj do 16. februarja! Tako pa zdaj že branjeveke na trgu in trgovci ne marajo več sprejemati starih petdesetakov! Menimo, da državne institucije ne bi smele begati in ustvarjati nezaupanja kakor ga zdaj!

Na uradni deski mestnega poglavarstva je raz-glas, s katerim se pozivajo vsi posestniki v območju mestne občine ljubljanske, da zaradi novega popisa prijavijo svoje konje in drugo vpražno živino ter vo-zove in vprežno opremo v mestnem vojaškem ura-du na Ambroževem trgu št. 7-I, soba št. 3, v na-slednjem abecednem redu po začetnici rodniškega imena: A—C dne 5. febr. 1940, D—J dne 6. februa-rija 1940, K—L dne 7. februarja 1940, M—P dne 8. februarja 1940, R—S dne 9. februarja 1940, T—Z dne 10. februarja 1940. Kdor se razglasu ne bi od-zval o pravem času, ali ne bi napovedal točnih po-datkov, mu v smislu zakonskih določil preti naj-strožja kazen.

Dolžniki, ne zanemarjajte svojih obveznosti do hipotekarne banke

Belgrad, 6. febr. Mnogi dolžniki Državne hi-potekarne banke zadnje čase ne izpolnjujejo točno in v redu svojih obveznosti. Nekateri niso ob roku plačali obrokev in so prekršili pogodbo in pogoje, ki jih vsakdo dobi pri najetu posojila. Vzroki tega nerada niso zmerom gospodarskega značaja. Lani so kmetje dobro prodali svoje pridelke, a kljub temu težko plačujejo svoje dolgeve. To po-meni, da je treba stvar pripisati še drugim vpli-vom. Ponekod gre za politično agitacijo in za pro-pagando vseh mogočih vrst, češ da dolgov ni treba plačevati, ker jih bo država vsem črtala itd. Ti glasovi so brez sleherne podlage in izvirajo od neodgovornih ljudi, ki bi radi zanesli zmedo v na-rodno gospodarstvo.

Finančnemu ministru kot nadzorni oblasti nad delovanjem DHB se zdi potrebno po tej poti obvestiti javnost, da bo DHB prisiljena nastopiti proti nemarnim dolžnikom tako, kakor določajo njena pravila, t. j. da bo zahtevala izvršilno pro-dajo vseh tistih nepremičnin, ki služijo kot za-stava najetemu posojilu. Kakor je znano, je DHB ugodila dolžnikom, ki so zašli v težaven položaj zaradi gospodarske krize ali drugih nepričakovanih dogodkov gmočnega značaja, nikakor pa ne bo delala izjem nasproti tistim, ki ne izpolnjujejo svojih obveznosti, čeprav bi lahko plačali, ampak pričakujejo novih olajšav ali pa odpisa dolga.

Zato se taki dolžniki vnovič opominjajo, naj strogo pazijo na svoje obveznosti in jih v redu in o pravem času izvrše, ker bodo sicer morali nositi vse neprijetne posledice in gospodarsko škodo od prisilne prodaje.

Vodarina na periferiji

Iz kroga posestnikov novih majhnih hiš smo pred nedavnim čitali apel na občinski svet, da bi bilo pri proučinski razpravi nujno potrebno, če bi bili oproščeni plačevanja vodarine tisti posestniki na periferiji mesta, ki zaradi obustva ne morejo napeljati vodovoda v svoje hiše in zato tudi ne uporabljajo vode iz mestnega vodovoda.

Ker posestniki smatrajo plačevanje vodarine v takih primerih za krivično, je zanje zelo važno stališče mestne uprave. Dobili smo pojasnilo, ki pravi, da tudi vodarina ne pozna izjem, saj n. pr. mestno razveljavijo prav tako plačujejo tisti, ki nikdar ne pridejo iz svojega stanovanja, n. pr. za-radi bolezni, ter celo slepci.

Gotovo je vodovod med takimi pridobitvami, ki služijo javni blaginji in so zato vodovodi vsaj neposredno koristni tudi takim, ki nikdar ne pijejo vode in se le redko umivajo. Mestna občina si tudi prizadeva, da bi vsa okolica in tudi vsa dežela imela dobro vodo, saj je Ljubljana glavno mesto Slovenije in je od zdravja vsega naroda odvisen tudi napredek našega mesta.

Skrb za dobro vodo pa predpisujejo tudi dr-žavni zakoni in § 125 gradbenega zakona tudi do-loča, da so lastniki zazidanih stavbišč dolžni na-peljati vodo iz mestnega vodovoda, čim je ta na-peljan pred njih posestva, najdalj pa v 6 mesecih, ker pozneje napelje vodovod občina sama na stroš-ke lastnikov.

Iz tega sledi, da mestni občini ne more in ne

»N' mav čez izaro«

»Koroški Slovenec« prinaša pod naslovom »Le-predi dekle, predi...« sledeča razmotrivanja:

»Ob kolovratu je rasla kmečka kultura. Staro in mlado, dekleta in fantje, so se zbirali na pre-jah, zdaj pri tej, zdaj pri oni hiši. Dolge zimske večere so brneli kolovratni in motovili. Fantje so predicam svetili, vsak svoji sosed. Družba je ve-selo prepevala stare ljudske popevke, pripovedo-vali so si pravljice in pripovedke, doživljale na žegnanjih, svatbah in romanjih, povedali so si stare, modre izreke, si stavili uganke in obrirali ženine in neveste v sosednji in deveti fari. Več-krat je prejo obiskal vaški ali popotni godec in šalivce, kar je pomenilo družbi posebno važen dogodek. V bolj naprednih hišah se je med brne-njem kolovratov oglasil bravec Mohorjeve ali dru-gre lepe knjige. Tako so se spletale nitke od srca do srca in stakla se je na teh večerih dragocena vaska skupnost in vzajemnost...«

Naš vaški tkalec je že davno izdihnil. Smrt ga je pobrala kar ob njegovem stolu, kjer je prebil večino svojega življenja. Njegov tkalski stol je odromal v drugo vazo, lesena koča je pogorela, stara obleka iz platna pa je pri nas še vedno v časteh.

Zadnja leta je ta obrt ali boljše — smisel za domače platno — vidno padal. Stroj je nadome-stil človeške roke, naravne sile so dajale poceni delovno moč, umetna svila je zatemnila veljavo dragocenega, domačega platna. Toda resna seda-njost nas zopet vodi nazaj k častitljivemu kolo-vratu in tkalskemu stolu. Zakaj bi jima ne postali prijatelji, saj kolovrat in tkalski stol sta pomagala tkati našo častitljivo kmečko kulturo.«

Občni zbor na Brnci. Občni zbor društva »Do-brab« v nedeljo 21. m. m. je bil veličasten do-kaz, da hočejo tudi Brnčani še naprej gojiti slo-vensko prosvetno delo. Sicer v svojih poročilih niso mogli pokazati na večje prireditve in mani-festacije društvenega delovanja, a nastop pevcev

sme biti vseeno, če so hiše v Ljubljani priključene vodovodnemu omrežju ali ne. Občina je nasprotno celo dolžna skrbeti, da dobe vsi prebivalci zdravo vodo iz mestnega vodovoda. V ta namen zakon pripušča, da pobira občina vodovodno naklado tudi od tistih hišnih posestnikov, ki njih hiše leže ob cevovodu mestnega vodovoda, čeprav niso zve-zane z mestnim vodovodom.

Žalostna smrt železničarja

Murska Sobota, 5. februarja

V noči od sobote na nedeljo je naredil samo-mor Celer Franc, kurjač, doma iz Most pri Ljubljani. V tej noči je bil še v nekaterih soboških gostilnah in je docela verjetno, da je prišel domov že po polnoči. Ob treh zjutraj bi moral na soboški postaji nastopiti službo. Ker ga ob tej uri ni bilo, je odšel njegov kolega, ki je tudi imel službo, po-gledat na njegovo stanovanje. Pritisnil je na klju-ko kuhinjskih vrat, pa jih ni mogel odpreti. Ko je le bolj močno odprl vrata, se mu je nutil strašen prizor: Celer Franc je visel na kljuki obe-šen s prav drobno vrvico. Pomoči ni bilo več, ker je bil že mrtel. Imenovan je bil še mlad, malo čez trideset let je imel. Kaj ga je privedlo do tega koraka, ni znano, niti se ne ve, če je to napravil premišljeno, ker baje ni pustil nobenega pisme-nega sporočila. Verjetno pa je bil malo vinjen, ker je rad zahajal v gostilne. Zapušča ženo in sinčka, ki sta bila na ta dan v Ljubljani.

Murska Sobota

Avtomobilski poštni promet v Prekmurju v številkah. Edina železniška proga, ki veže Pred-murje z ostalim delom Slovenije, ne zadostuje za promet, ki stalno narašča. Deloma nadomešča že-leznico poštni avtobusni promet. Vendar so tudi te prometne zveze velikokrat pomanjkljive in so nekateri kraji popolnoma odrezani od prometa. Koliko je poštni avtobusni promet narastel, nam pokaže naslednja statistika:

leto	štev. potn.	dohodki din
1934	11.049	157.180.—
1935	18.182	181.489.50
1936	14.857	205.911.—
1937	20.927	272.731.50
1938	24.831	316.654.50
1939	37.301	437.007.50

Gornji podatki so dokazali, kako je promet iz leta v leto naraščal, posebno pa je narastel v letu 1939. Po posredovanju vplivnih prekmurskih činiteljev je bila lansko leto odprta avtobusna proga Murska Sobota—Gornja Lendava in Murska Sobota—Crenšovci—Dolnja Lendava. Z otvoritvijo navedenih avtobusnih prog je bila uresničena dav-na želja prekmurskega prebivalstva in so vsi Prekmurci to pridobitev z veseljem pozdravili.

Na zgoraj navedenih na novo odprtih avto-busnih progah je promet vedno večji. Tako je bilo v juliju mesecu, ko sta bile proge odprte na progi Murska Sobota—Gornja Lendava, samo 105 pot-nikov, v mesecu decembru pa 1467 potnikov. Na progi Murska Sobota—Crenšovci—Dolnja Lendava je bilo v mesecu juliju 16 potnikov, v mesecu de-cembru pa 875 potnikov.

je najjasneje pričal, da se še vedno zavedajo, kje je njihova moč. Brnški pevski zbor pod vodstvom njihovega izvršnega pevovodje se namreč tudi še danes lahko ponaša, da je prvi in najboljši zbor na Koroškem. Zato pa je tudi dejal zastopnik SPZ v svojem govoru: »Največji naš zaklad je naša na-rodna melodija! Naša pesem je naša moč! O njej govoriti na Brnci je prav za prav odveč; saj ima njena slava ravno na Brnci svoj izvor in ste v prvi vrsti vi, Brnčani, nesli njen sloves tudi preko meja v Slovenijo, v ostali slovenski in v vesoljni kulturni svet! Zato jo gojite z ljubeznijo in navdu-šenjem tudi v bodoče, kajti dokler bo živila na Brnci naša krasna slovenska pesem, tako dolgo bo živel naš rod tudi tod še naprej svoje lastno, prist-no slovensko kulturno življenje!«

Prireditve slovenskih kulturnih društev: V nedeljo 4. februarja vprizori ob 3 popoldne društvo »Njivac« v svojem društvenem domu v Dobri vasi dve igrici, in sicer »Županovo Meko« in šaloigro v enem dejanju »Kolajna«. — Isti dan priredi šentvška »Danica« ob 2 popoldne pri Voglu v št. Primož igro »Ubogi samci«. — Na pustni to-rek priredi Glinjski slov. kulturno društvo zabav-ni večer pri Cingeln na Trati. Na sporedu so ša-lijvi prizori (Izgubljen stvar, Opeharjeni žid), petje deklškega zbora in samospevi s spremlje-vanjem na citre. — V nedeljo 11. februarja ima svoj občni zbor »Hranilnica in posojilnica v Bo-rovljah«.

Koroški drobiž: Za čas vojne je razlegnjena najemniška zaščita na vsa stanovanja in na vse obrtne lokale, ne glede na to, ali se nahajajo v novih stavbah ali ne. Olajšane so tudi možnosti za podnajemništvo. — Uredba o policijski uri ob 11 je stopila z 22. m. m. tudi na Koroškem v veljavo. — 31. januarja je imel v Celovcu violinski kon-cert svetovnoznani češki virtuos Vaša Prihoda. — Urad za zemljiški davek v Celovcu se je preselil v nekdanje Marijanišče (Velikovska cesta 18).

Smrt vznemirja Craigley College

Toda ta pripovedka o razbojnikih, o ugrabitvi in o masčevanju je šla čez okvir njegovega pričakovanja. Zdela se mu je preveč zapletena... preveč ameri-kaneska.

»Toda... je dejal, »ali sploh veste, kdo so ti ljudje?«

»Vem! Kajpak,« reče polahko gospa Bernard-Mosse, poudarjajoč vsako besedi-co. »Kolikar toliko vemo, s kom imamo opravka. Izvršena je bila preiskava. Člo-vek, katerega je moj mož obsodil na elek-trični stol, se je pisal Bruno Heller, in po-mnenju detektivov izvirajo vsa ta pisma od njegovega brata ter sestre, ki ga ho-četa masčevati. Žalibog pa se jim ni po-porečilo dobiti njunih fotografij, toda ugo-tovljeno je, da sta oba zapustila kraja, kjer sta bila zaposlena, čim je bil Bruno obsojen na smrt. Pravijo, da so videli te-ga človeka, kako se je plazil okrog naše hiše v času tiste poskušane ugrabitve. Posrečilo se jim je, da so ju spremljali do Newyorka, od tam pa je izginila za njima vsaka sled. Po zadnjih poročilih se eden izmed njiju nahaja v Angliji, morda pa celo oba.

»In vi mislite, da je eden od teh Hel-lerjev napisal pismo, ki je bilo poslano iz Saltmarcha?«

Gospa Bernard-Mosse je pritrdilno po-klimala z glavo.

»In mislite, da živi v tej okolici?« je vprašal dalje šef policije z glasom, iz ka-terega bi se lahko sklepalo, da bo hitro očistil svoj kraj take golazmi. »In nihče nima njunih fotografij?«

»Nihče, da bi zanj vedeli...«

Glas gospe Bernard-Mosse je lahko dr-getal. Bilo je jasno, da se z velikim tru-dom skuša obvladati.

»Onadva sta bila po vsej verjetnosti člana te tajne organizacije, toda nista bila zapletena v afero, v kateri je sodil moj mož. Znani sta nam njuni imeni in glavne označbe. Brat se imenuje Franc, sestra pa Ana. Stara sta od trideset in petinideset let. Po tem takem sta še mlada in povrh izobražena.

»Hm!... je zabundral šef policije.

»Neprijetna stvar, kajne gospod Dodd?«

Ravnatelj se je trudno ozrl in začel viti roke.

»Da bi bil vsaj malo obveščen...« je vzkliknil.

»To ne bi v ničemer spremenilo polo-žaja,« je blago rekla gospa Bernard-Mosse. »Mi smo ukrenili vse potrebno za var-nost... Se prej, preden smo dobili to zad-nje pismo, smo bili prepričani, da sta otro-ka tukaj na varnem.«

Njen obraz je bil ozarjen od neke ele-rične svetlobe, ko je izgovarjala te be-sede. Nekaj v njej je prisililo te tri može,

da so jo poslušali s epohovanjem.

»Prosim vas, nikar ne mislite, da ni-mam srca zato, ker govorim z vami o teh stvarih. Vi prav gotovo veste, kakšen udarec je bil to zame. Ne toliko zaradi otroka, katerega dejansko sploh nisem po-znal, temveč bolj zaradi mojega moža.

Toda želela sem, da se čimprej pogovorim z vami, ker menim, da v primeru, če ne bomo takoj izdali potrebnih ukrepov, iz-postavljamo nevarnosti tudi življenje dru-ga dvojčka. Za vsako ceno moram re-siti lrvina.«

»Seveda, seveda! — je zamrmral šef policije. »Sedaj imamo izhodno točko. Če je res to umor, potem sodite, da je mo-rilec Amerikanec. Imate morda kakšnega Amerikanca med vašim osebje?«

»Nimam... Ali pa vsaj mislim, da ni-mam!« je spravlil iz sebe bedni gospod Dodd.

»Ali je morda kdo od profesorjev ali morda od služničad stopil šele pred krat-kim pri Vas v službo?«

Gospod Dodd je začel s prsti potkr-ovati po svoji mizi.

»Čakajte... Tu je gospod Neilton. On je pri nas šele od polovice tega trime-sečja, toda on prihaja iz Oxforda, kakor sem vam bil rekel, in priporočil mi ga je tankajšnji ravnatelj kolegija All Saints. Kar se njega tiče, sem popolnoma go-tov...«

»O! Seveda,« ga prekine gospa Ber-nard-Mosse s precej presenetljivo glicio. »Ne mislim, da je... Toda morda

kdo drugi, kaka ženska prav tako lahko kakor kak mož... Nikar ne pozabite, Franc in Ana...«

»Gospod Hiff je že več let pri nas. Imamo tudi gospodično Santaiz, toda ona prihaja iz Pariza in ne more imeti nobene zveze s to neverjetno stvarjo.

»In vaš vrtar, gospod Dodd?« je ne-nadno vprašal sir Willfrid.

»Točno, vrtar!«

Gospa Bernard-Mosse se je dvignila in s tajinstvenim izrazom na obrazu vpra-šala:

»Ali se reče na Angleškem »bom« na-mesto »bodem«?«

»Ne, ne govori se tako,« je dejal sir Willfrid.

»Tudi jaz sem tako mislila. Toda vi-dite,« je rekla in se obrnila proti ravnat-elju, »včeraj, ko ste rekli vrtarju, naj pokliče Erika, je odgovoril: »bom«. Meni se je to takoj zazdelo smuljivo. To bi bil za Francu obtežilni znak, me razumete?«

»MacPhey?« je silno presenečeno re-kel gospod Dodd.

On je vstopil v službo v začetku tri-mesečja. Prišel je, da zamenja svojega ujca Starotherga, ki ni mogel več delati za-radi starosti in revmatizma.

»Stric... stric...« je zabundral sir Willfrid. »Pokličite tega človeka, da ga nekoliko zaslišim.«

Gospod Dodd je izdal potrebno naro-čilo in medtem, ko so čakali na Mac-Pheya, je postal ozažje moreče.

Končno so se vrata odprla in Mac-

Phey se je pojavil na pragu nekoliko sklo-njen, da ne bi z glavo udaril ob zgornji podboj vrat.

»Klicali ste me gospod?« je vprašal go-spada Dodd in z eno roko gladil svoje razmršene lase.

»Radi bi vedeli le to, če ste kdaj bili v Ameriki?« je brez oklevanja začel sir Willfrid Pambrly.

»Torej končno ste prišli stvari na sled! Premišljeval sem že, če naj storim prvi korak jaz ali Vi.«

»Čas ni ravno primeren za to, da nam sedaj postavljate uganke, gospod,« je za-tulil šef policije. »Kaj mislite o smrti Eri-ka Moseya?«

»Mislim, da sta znala Hellerjeva iz-brati primeren trenutek.«

»Hellerjeva!« je vzkliknila gospa Ber-nard-Mosse, in bledica njenega obraza je prišla ob njenih črnih laseh še bolj do-izraza. »Vi ste torej tisti detektiv, o ka-terem mi je govoril moj mož. Pa mi ni povedal, da ste zaposleni v sami šoli!«

MacPhey je segel z roko v notranji žep svojega euknjica in potegnil sveženj papirjev.

»Glejte, tu so moja priporočila in do-kumenti, sir Willfrid! Jaz sem detektiv v službi zasebne ameriške detektivske agen-cije Drummond in sem bil poslan sem po-nalogo sodnika Bernarda-Mosa. Včeraj na igrišču se Vam nisem predstavljal zato, ker je bilo preveč ljudi in ker mi je bilo po-sebe naročeno, da ni treba, da bi me kdo poznal.«

Od tu in tam

Posebno izjavo o sporazumu s Srbi in o potrebi jugoslovansko bolgarskega prijateljstva je dal podpredsednik dr. Maček dopisniku bolgarskega lista »Zora«. Dr. Maček je v izjavi naglasil, da je sporazum rodil za vso državo velik uspeh, katerega so začeli uvidevati tudi tisti Srbi, ki so se prej sporazuma ustrašili. Odnosi med Srbi in Hrvati se urejajo v korist obeh narodov in tudi vse države. Sporazum je po mnenju dr. Mačka, če ne drugače, pa že zavoljo tega pomemben, ker jamči za varnost pred kakršnim koli napadom na državo od zunaj. Glede zunanje-političnega položaja je dr. Maček dejal, da je vesel zadnjih dogodkov na Balkanu, posebno pa je izrazil željo, da bi se prijateljstvo med Srbi in Bolgari ojačilo, s tem pa bi se ojačili tudi stiki med Jugoslavijo in Bolgarijo. »Tako bomo pred vsem svetom ovrgli mnenje o slovanstvu, za katerega mislijo, da ni spodobno samo sebi izbojevati velike svobode,« je zaključil dr. Vladko Maček.

Dva dni so se mudili v Nišu in razpravljali s predsednikom radikalnega glavnega odbora Acom Stanojevićem trije radikalni prvaki Miloš Bobić, Krsta Miletić in dr. Kosić. Vsi trije so se zanimali za stališče Aca Stanojevića do poskusov za slovo vseh radikalov, zlasti pa za stališče, ki ga je Aca Stanojević zavzel do predloga predsednika vlade Dragiša Cvetkovića glede sporazuma med radikali in JRZ. Dr. Kosić je dal v soboto izjavo, iz katere bi sledilo, da na osnovi dosedanjih predlogov ni prišlo do željenega sporazuma in da so zaenkrat vsi napori za združitev vseh srbskih radikalov propadli. Pač pa stoji radikalni glavni odbor na stališču, da je treba najprej dovoliti njihovo stranko, da bo smela popolnoma zakonito začeti s svojim delom med srbskim narodom. Te odločitve pa vlada formalno ne more še dati, dokler ne bo uveljavila novega zakona o zborovanjih in združevanjih. Ta zakon je v glavnem izdelan in bo po vsej verjetnosti v kratkem tudi objavljen.

Srbski demokratje so še vedno odločni nasprotniki sporazuma med Srbi in Hrvati. Oni niso zadovoljni s proceduro, po kateri se je vprašanje Hrvatov reševalo. Oni so bili zato, da se najprej izpelje demokratizacija države, nato pa se sestane novi parlament. Šele ti pravi in novi predstavniki vseh treh narodov naj bi potem dali pravo podlago in obliko za rešitev hrvatskega vprašanja. Demokratje tudi zamerijo dr. Mačku, ki se je šel pogajati z Dragišem Cvetkovićem, češ da pred pogajanjmi ni bilo rešeno vprašanje, kdo je pravi predstavnik Srbov. Demokratje dalje pravijo, da morajo biti izpolnjene vse pravice slovenskega, hrvatskega in srbskega naroda. Tako približno je govoril v Kragujevcu demokratski prvak dr. Boža Marković, ki je rekel tudi tole: »Demokratska stranka obsoja sporazum, ker je bil izveden brez predhodne demokratizacije države, ker je naroden in ker je okrnjen.«

Zveza vojvodinskih vinogradnikov je poslala kmetijskemu ministru posebno spomenico glede najavljenih omejitev sadne trte. Vojvodinski vinogradniki so mnenja, da bi se število dovoljenih 15.000 sadik ne smelo uvesti, ker bi s tem povzročili osiromašenje najplodnejših vinogradniških krajev. Kajti večina večjih vinogradnikov ima po 30.000 do 40.000 trt. Po drugi strani pa je znano, da manjši vinogradniki ne morejo vzdrževati potrebnih klet in zato njihovega vinskega pridelka tudi ni mogoče šteti med najbolj kakovostne. Če bo sadna trta omejena, bo v nižinskih krajih tudi večja brezposelnost, ker uporabljajo vinogradniki za delo večinoma poljedelske delavce, ki bi po sebi morali v večjem številu iskati zaslužek v tujini. Prepovedati bi bilo treba sadno trto v nevinnorodnih krajih in obenem strožje prepovedati sajenje samorodnic. Preden bi se izvedlo rajeoniranje vinogradniških področij, pa bi bilo treba obremeniti ravninske vinograde z večjimi pristojbinami v korist sklada za podpiranje v specifično vinorodnih krajih.

Posebna konferenca v premoškovni proizvodnji in industriji je bila te dni v Beogradu. Premoga so zadnje tedne imele premalo tudi državne železnice, delno zaradi tega, ker je izostal dovoz iz tujine, po drugi strani pa plačuje železnica premoškovni prevoz. Tu bo najbrž razlog, da so premoškovniki odtegnili precejšnji del premoga železnici in ga prodajali pod boljšimi pogoji drugim, trboveljski rudnik pa je imel velika naročila iz Italije. Večinoma kupuje železnica premoškovni premogovnikih, okrog tretjino pa v zasebnih. Zasebniki so sedaj predlagali, naj bi železnica pri njih plačevala nekaj več za premog, da bi mogli s tem pokriti večje proizvodniške stroške, zlasti pa povzročanje delavskih mezd. Verjetno je, da bodo lastniki rudnikov to dosegli, ker so obenem obljubili, da bodo razširili svoje obrate in s tem povečali proizvodnjo. Seveda bodo imeli z razširitvijo obratov večje stroške. Tako se bo bržkone premog podražil tudi v prosti prodaji.

Tudi Jugoslovanski avtoklub se je razbil sedaj na tri samostojne avtoklube, in sicer na slovenskega, srbskega in hrvatskega. Vsak bo opravljal svoje posle popolnoma samostojno, posele s tujino pa bo opravljala posebna zveza jugoslovanskih avtoklubov, ki bo imela sedež v Beogradu. Po posebnem ključu se bo razdelilo imetje, in sicer bodo Slovenci dobili toliko, kolikor so v centrali vplačali, Hrvatje pa bodo denar prepuščili Hipotekarni banki za pokritje dolga, katerega so naredili z zidavo svojega doma v Zagrebu.

Poveljstvo jugoslovanske mornarice je v soboto sklenilo pogodbo za dviganje potopljene torpedovke »Ljubljana« iz morja pri Šibeniku. Pogodba je bila sklenjena z italijansko trdnjo Feri in Tripković. Ta trdnja se je znala podvzati in je takoj po potopu »Ljubljane« poslala na kraj nesreče svojo reševalno ladjo, ne da bi bila poklicana. Poveljstvo mornarice je dobilo sicer tudi ponudbo od domačega izumitelja Zica, ki je hotel preizkusiti svoj izum za dvigavanje potopljenih ladij s pomočjo balonov. Vsa dela bo izvršila tržaška trdnja, mornariško poveljstvo pa bo dalo na razpolago vsa svoja pomožna sredstva.

Za požrtvovalnega zdravnika so se potegnili vsi železničarji v Čupriji. Uprava železniškega bolnišniškega sklada je namreč odpustila zdravnika dr. Tomića, češ da je že 69 let star in ne more po predpisih več opravljati svoje službe. Tedaj pa so se oglasili vsi železničarji in postavili bolniški blagajni zahtevo, da zdravnika takoj sprejme nazaj v službo, ker sta dve priči potrdili, da je dr. Tomić star le 61 let. Železničarji se tako enodušno zavzemajo za dr. Tomića, ker ga cenijo kot skrajno požrtvovalnega zdravnika, ki se ni nikdar bal največjih naporov, da je pomagal bolnikom. Kljub svoji visoki starosti je bil vedno na mestu, kadar je bolnik potreboval njegove pomoči. Železničarji pričakujejo, da uprava bolniškega sklada ne bo šla preko tega dejstva in da bo s ponovno postavitvijo omogočila delo zdravniku, ki zaradi svoje visoke socialnosti uživa vse delavske simpatije.

Prekrasen film po motivih popularne Rossinijeve opere

Izredno bogastvo divnega razkošja v insecenaciji, obilica humorja, muzike in petja so odlike tega krasnega filma. Sodeluje elita najboljših španskih igralcev.

Kino Union tel. 22-21

Danes premiera! Ob 16., 19. in 21. uri

Seviljski brivec

Čudni atentati v Studencih

Poštarjeva vdova - žrtev skrivnostnega napadalca

Maribor, 5. februarja.

Snoči se je pripetil v Studencih dogodek, ki je ljudi močno razburil. Na vdovo po poštenem uradniku, gospo Josipino Josek, je bil izvršen napad. Skrivnostni napadalec, ki ga ni nihče videl, je oddal na gospo strel, ki jo je zadel v pas ter so jo morali reševalci pripeljati v bolnišnico, kjer je bila operirana. V zvezi s tem napadom so prišle na dan čudne stvari, katere sedaj preiskujejo orožniki. Gospa Josek mora imeti v Studencih vnetega oboževalca, katerega pa sama ne pozna in ki se zna tudi tako spretno zakrivati pri svojem vsiljivem dvorjenju, da ga ni še niti videla. Mož pa ji izkazuje svojo pozornost na svojevrstne načine. Včasih ji meče skozi okno v stanovanje pisma,

včasih ji napiše svoje ljubezenske izlive kar z ogljem ali kreda na vežna vrata ali na steno hiše, drugič ji je spet na vežna vrata nakidal toliko snega, da ni mogla iz hiše. Dostikrat pa je njegova vsiljivost postala prav neprijetna in naravnost grozeča. Zlasti zadnje čase ga je nekaj jezilo, pa je dajal svojemu razpoloženju duška na ta način, da ji je nekakrat brizgnil skozi okno v stanovanje neko zelo smrdljivo tekočino. Snoči, ko se je gospa spravljala spat, pa je prišlo do nevarnega dogodka. Nenadoma je nekaj potrkalo na okno. Ko je gospa, da bi videla in vendar že spoznala vsiljivca, odprla okno, je naenkrat počil samokres in kroglja jo je zadel v pas. Napadalec je naglo zbežal. — Studenški orožniki so pridno na delu ter upajo, da bodo skrivnostnega vsiljivca razkrinkali.

Današnje razprave pred mariborskim sodiščem

Maribor.

Cela vrsta razprav je bila danes razpisana pred mariborskim okrožnim sodiščem. Med obtoženci sta bila vsekakor najbolj zanimiva

specialista za kovaška nakovala

brata Avguštin in Anton Pak iz Teznega. Svoj položaj sta si namreč hotela zboljševati na nepošten način s svojevrstnimi tatvinami. Začela sta krasti kovaška nakovala, ki jih imajo kovači ponavadi na prostem pred kovačnicami, ker pač nobenemu do sedaj ni prišlo na misel, da bi se našli tatovi tudi za nakovala. Brata Pak pa sta odpeljala tezenskim in pobreškim kovačem tri nakovala, vsako težko okrog 100 kg ter vredno okoli 1000 din. Nakovala sta potem prodajala trgovcem s starim železjem, izkupiček pa sta si razdelila. Svojo krivdo skesano priznavata. Obsojena sta bila: Avguštin na 2 meseca in pol strogega zavora in 2 leti izgube častnih pravic, Anton pa na 4 mesece strogega zavora in 2 leti izgube častnih pravic.

Smrt na cesti

Trgovski pomočnik Nikolaj Urbanc, star 21 let in zaposlen v Mariboru, je prišel pred sodišče zaradi nepredvidne vožnje z avtomobilom. Dne 9. oktobra je šel 60letni tesar Anton Šauperl iz Limbuša po cesti v Maribor. Ko je prišel kakih 100 metrov iz limbuške vasi, se mu je pripeljal nasproti tovorni avto. Temu se je Šauperl izognil, tedaj pa je pridrvel za njim osebni avto, katerega je šofiral obtoženec. Podrl je Šauperla ter mu zadal smrtno poškodbo, katerim je v bolnišnici podlegel. Obsojen je bil na 2 meseca zavora, pojojno na 3 leta.

Tatinska tovarniška delavca

Josip Ferš in Franc Mohorko sta bila uslužbena kot delavca v Hutterjevi tekstilni tovarni v Mariboru. V tej tovarni delavci dobro zaslužijo in obema gotovo ne bi bilo treba zaiti na pot nepoštenosti. Ferš je bil zaposlen pri spedičiji blaga ter je uvidel, da bi se lahko njegov položaj dobro izkoristil. Domenil se je z Mohorkom ter je med svojim delom zapakiral tudi nekaj blaga za sebe ter ga odnesel iz tovarne s pomočjo Mohorka. Tako sta napravila še štirikrat v enem mesecu. Tovarna zatrjuje, da ji manjka več tisoč metrov blaga, oba pa zanikata, da bi bila izvršila večkrat, ko štirikrat omenjene tatvine. Blago sta potem pod roko prodajala drugim odjemalcem. Sodba se je glasila: vsak po 3 mesece strogega zavora in 2 leti izgube častnih pravic.

Sobotne sodbe

O sobotnih razpravah smo že poročali v »Slovenskem domu«, sodbo pa še nismo objavili. Oba kaznjence, ki sta se uprta pazniku v Marenbergu, kjer sta bila zaposlena na Zupančevem veleposelstvu, sta odnesla le malo kazen, ker sta dokazala, da nista imela namena pobegniti, pač pa sta se spuntala le, ker sta se ob priliki prešanja sadja napila vina, katerega sta dobila v kleti. Mihael Hode in Franc Rojko sta bila obsojena vsak na 4 mesece zavora, katerega bosta morala odsedeti povrh svoje kazni. — Geza Sukič, 29letni hlapec iz Premurja, je prišel pred sodnike zaradi ropu, katerega je izvršil pred štirimi leti. Potem se je ves čas spretno skrivati, dokler ga niso izsledili orožniki pri Sv. Benediktu. Obsojen je bil na 2 leti robije in 3 leta izgube častnih pravic. — Tretji obsojenec pri sobotnih razpravah je bil prijatelj tuje kurentine 33letni posestnik Ludvik Farkaša, katerega je aretirali stražniki v Putju na trgu, ko je prodajal ukradene kosi. Farkaša je bil obsojen na 5 mesecev in 10 dni strogega zavora in na 5 let izgube častnih pravic.

Legitimacije za nameščence in poslovne knjižice za delavce

Mestni domovinski oddelek na Mestnem trgu št. 2, II. nadstropje, soba št. 50, bo izdaljal popolnne legitimacije in poslovne knjižice v času od 7. do 9. februarja t. l. od 10. do 13. ure vsem onim nameščencem, ki so do 15. januarja t. l. ter onim delavcem, ki so do 1. januarja t. l. predložili zadostno popolnne tiskovine s potrebnimi listinami in fotografijami. Da ne bo pri izdaji legitimacij in poslovnih knjižic prevelike navala, naj se ti nameščenci in delavci zgledajo v mestnem domovinskem uradu po naslednjem vrstnem redu: v 7. t. m. nameščenci in delavci, ki ee njih rodbinski ime začena s črkami A do vstetega B od 10. do 11. ure, C do D od 11. do 12. ure in E do G od 12. do 13. ure; v četrti 8. t. m. H do J od 10. do 11. ure, K do L od 11. do 12. ure in M do O od 12. do 13. ure; v petek 9. t. m. P do S od 10. do 11. ure. Š do U od 11. do 12. ure in V do Z od 12. do 13. ure

Litija

Farni sestanek. Fantovski odeek v Litiji priredi v četrti dne 8. februarja ob pol 8 zvečer v dvorani Ljudskega doma »farni sestanek« za moše in fante iz cele litijske župnije. Na sestanku bodo zanimiva predavanja. Prav vsi: moše in fante ste vlnjudo vabljeni!

Vremensko poročilo

»Slovenskega doma«

Kraj	Barometer	Temperatura	Relativna vlaga	Veter	Pada-vine
Ljubljana	766.4	2.8 -0.1	92	SW, 10	—
Maribor	765.2	1.5 -1.0	90	S, 10	—
Zagreb	761.2	3.0 -1.0	90	10	6.0 dež
Belgrad	761.2	1.0 -2.0	90	10	0
Sarajevo	760.7	5.0 -1.0	90	10	0
Vis	758.4	12.0 7.0	90	10	SE, 2.0 dež
Split	758.5	13.0 6.0	90	10	SE, 9.0 dež
Kumbar	758.7	13.0 11.0	90	10	SSE, 9.0 dež
Zirje	758.1	11.0 9.0	90	10	NW, 4.0 dež
Dubrovnik	757.0	13.0 11.0	80	10	SE, —

Vremenska napoved: Prečno oblačno (visoka megla) in zmerno hladno vreme.

Koledar

Danes, torek, 6. februarja: Pust.
Sreda, 7. februarja: Pepelnica.

Obvestila

Nočno službo imajo lekarne: mr. Leustek, Resljeva c. 1; mr. Bahovec, Kongresni trg 12; dr. Komotar, Vič, Tržaška c. 48.

Kongregacije Marije Pomočnice za gospe pri Sv. Joželu ima začetek duhovnih vaj v torek, 6. febr. ob 5 popoldan. V sredo, četrti, in petek bo prvi govor ob 8 jutraj, nato sv. maša, drugi pa popoldan ob 5. Končajo se duhovne vaje v soboto, 10. februarja jutraj. — Udeležba za vse članice obvezna. Gostinje dobrodošli!

»Utopljenca«, priljubljeno veseligr s petjem v treh dejanjih, bo igral Rokodelski oder drevi točno ob osmih. Vstopnice se dobivajo od 7 dalje v Rokodelskem domu, Komenskega ulica, št. 12. Cene od 10 din navzdol.

Ljubljanska filharmonija bo na petkovem koncertu v Unioni izvajala Bravničarjevo skladbo »Belokrajinska rapsodija«, ki je posvečena pesniku O. Zupančiču. Skladba je bila zložena v maju 1935, prvo izvedbo pa je doživela 29. jun. 1939 v Parizu. Značilno za »Belokrajinsko« je simfonično oblikovanje belokrajinske folklore, ki je ohranila največ pristno samobitnega slovenskega elementa. Skladatelj je uporabil nekatere izvirne motive narodnih pesmi. Da si dirigent Baranovič sam izbral to slovensko delo, priča o njeni umetniški vrednosti. Koncert bo s svojim sporedom in znamenitim dirigentom ponovno utrdil sloves naše filharmonije. Prodaja vstopnic po cenah od 10 do 40 din je pri blagajni kino Uniona.

»Bohemska večer« pri Mikliču. pustna zabava gledaliških igralcev s plesom in zabavnim sporedom bo na pustni torek 6. t. m. Pričetek ob 20. Obleda poljudna. Pevci, plesalci, komiki nastopijo s petjem in besedo. Odson jazz. Slager »Živio valček«. Konferantje Danes, točka zase. Izborna vina. Lasten buffet. Solidna postrežba. Vstopnice pri dnevi blagajni v operi. Ker je pričakovati tudi letos navala, vlnjudo prosimo, da bi si oskrbeli mesta v predprodaji. Mize so za štiri in šest oseb, nekaj tudi za tri.

Ker je pustni čas, čas veselja in zabave, zato naša prosveta ponovi drevi ob 8 v frančiškanski dvorani veseligr z godbo, petjem in plesom »Matitšek se ženil«. Kdor se hoče pošteno in od srca nasmejati ter občudovati nad vse iznajdljivega Matitška ter njegovo prebrisanost nevesto Nežiko, ta naj gotovo pride pogledat. Vstopnice so v predprodaji v trgovini Šfiligoj in dve uri pred predstavo.

Preselitev Protituberkuloznega dispanzerja v Mariboru. Protituberkulozni dispanzer v Mariboru se je preselil v lastne na novo urejene prostore v Zdravstvenem domu, Korosčeva ulica 8. Razpologa sedaj tudi s lastnim novim rentgenskim aparatom. ordinacijske ure vsak delavnik od 8—12 in 4—6. V svrhu preiskave je dispanzer na razpolago vsakomur, zdravi pa le revnejše sloje.

»Seviljski brivec« kot film v Kinu Unioni! Danes, na pustni torek, se boste najbolj zabavali in prijetno razvedrili pri »Seviljskem brivcu« v Kinu Unioni. »Seviljski brivec«, znamenita Rossinijeva komična opera, je še danes eno najprilicnejših opernih del na največjih svetovnih odrih. Ni čuda, da so to znamenito opero spravili tudi na filmsko platno. Napravili so jo Španci z največjim razkošjem in s sodelovanjem svojih najznamenitejših igralskih moči. Poleg prvovrstnih igralcev je filmska kamera zajela celo vrsto najlepših fotografiranih posnetkov čarobne Španije s svojim originalnim koloritom. Poleg glasbe, plesnih prizorov, lepega petja, bo vsakdo užival v vseh umor, tako da smo prepričani, da bo »Seviljski brivec« tudi v filmu vžgal občinstvo, ki si zaželi veselja, zabave in razvedrila.

Za XIV. koncert Ljubljanske filharmonije, ki bo v petek, 9. t. m. ob 20. v Unioni, je izšel obširen spored, ki prinaša poleg biografskih podatkov izvajanih skladateljev tudi popis in razčlenbo del, ki so na sporedu koncerta. Dirigent Baranovič, ki bo dirigiral Čajkovskega V. simfonijo, Smetanovo »Vltavo«, Bravničarjevo »Bolekrainjsko« in svojo skladbo »Sree iz leata«, je prisel v Ljubljano in vadi s filharmoničnim orkestrom. Baranovič je eden izmed najplovitejših skladateljev in izborni dirigent, ki si je pridobil sloves tudi v tujini. Naj naše koncertno občinstvo ne zamudi prilike, da spozna enega največjih jugoslovanskih dirigentov. Prodaja vstopnic je pri blagajni kino Unioni.

Ljubljansko gledališče

Drama. Začetek ob 20.

Torek, 6. februarja ob 4 popoldne: »Utopljenca«. Izven. Znižane cene od 20 din navzdol.
Sreda, 7. februarja: »Profesor Klepec«. Red Sreda

Opera. Začetek ob 20.

Torek, 6. februarja: »Lumpacij vagabund«. Izven. Sreda, 7. februarja: »Rusalka«. Red Četrtek.

Danes, na pustni torek, se bo ponovila vesela Nestroy-Stritofova muzikalna burka »Lumpacius vagabundus«, ki je bila doslej v par dneh od premiere že trikrat popolnoma razprodana — najlepši dokaz, kakšno zanimanje je vzbudila pri občinstvu ta zabavna predpustna uprizoritev. Posebno velike pozornosti so bili v glavnih partijah deležni naši popularni komiki in igralci Mod. Sancin, Zupan, Janko, Peček in Kogejeva poleg velikega števila ostalih sodelujočih. Predstava je izven abonmaja.

Mariborsko gledališče

Torek, 6. februarja ob 20: »Nepravljena ura«. Globoko znizane cene.
Sreda, 8. februarja: Zaprti.

Kakšne so možnosti finske obrambe

Članek, ki je izšel na Finskem pet tednov pred začetkom vojne in ki opisuje
finsko obrambo natančno tako, kakor je pozneje potekala

Pod naslovom »Možnosti finske obrambe« je izšel v finskem ilustriranem listu »Suomen Kuvalehti« v Helsinkih 23. oktobra 1939 zelo optimističen članek o obrambnih možnostih Finske. Članek je pisal ga. Merta Sedel-Elmgrön. Njeno deklislo ime je Elmgrön in je poročena s Slovincem Sedejem ter živi zdaj v Ljubljani. Članek je optimističen predvsem zato, ker morda res ni nihče pričakoval od tega malega naroda, da bi mogel dati resnejši in trajnejši odpor tolikšni premoči ruske vojske. Se zanimivejši pa je ta članek morda zaradi tega, ker je izšel že davno pred začetkom finsko-ruske vojne, a je vseeno v njem opisana finska obramba natančno tako, kakor se je v resnici izkazala. Med drugim v tem članku stoji zapisano:

Odločati more le vrednost vojsk, ne število

Če si zamislimo, da postane naša dežela pozorišče napada kakšne velesile, si moramo nehoti zastaviti vprašanje, kakšen bo izid. Treba je upoštevati vse možnosti, ki jih imamo, da lahko odbijemo prve napade. Važen je pomen naše dežele v zemljepisnem in krajevnem ozirju. V vojaškem ozirju je najvažnejša tako imenovana ožina Kanas, ki se razprostira jugovzhodno od Ladoškega jezera. Tu je več krajših poti, po katerih je možno priti na Finsko. Ker je za napadaleca prehodnost ozemlja izredno važna stvar, lahko ravno pri tej ožini natančno preučujemo, s kakšno močjo lahko napadalec nastopi. Na tej ožini nikakor ne more prodirati z večjo vojsko, kakor pa jo moramo postaviti na svoje obrambne črte Finci. Odločati more torej le vrednost ene ali druge armade. Edina ugodnost, ki jo ima sovražnik, je v tem, da ima svoje pomožne čete bližje kot pa mi. Če pa se nam posreči odbiti prve sovražne napade in zadržati sovražnika toliko časa, da dobimo pomoč, se tu lahko dolgo časa z uspehom branimo.

Napadalec se lahko izkrca na obali Finskega zaliva in Ladoškega jezera, vendar le z ogromno premočjo. Obalo štiti narava sama, poleg tega pa dobre vojaške utrdbe.

Če bi sovražnik poskušal prodirati čez Karelijsko mejo na Finsko, bi spet našel na ovire. Zvezo z zaledjem lahko vzdržuje le po eni sami železnici. Čest skoro ni, le v južnem delu sta dve, ki vodita do ožine med Janisjärviem in Ladoškim jezerom. Če sovražnik prode do te ožine, bo 200 km oddaljen od svoje železnice. Če bi pa skušal prodirati še naprej, mu bo to onemogočila skupina jezer Saima in Ryhjäjärvi, ki tvorita nekak naraven, nepreho-den zid.

Nikar ne more sovražnik prodirati z uspehom

Čim bolj proti severu gremo, tem neugodnejši je svet za sovražnika. Finci imamo tu z zaledjem neprimerno boljše prometne zveze kot pa Rusi.

Če se sovražnik izkrca na skrajnem severu, pri Petsamu, ima do važnih finskih postojank še dolgo pot pred seboj. Do Rovaniemija je še 500 km.

Preko meje v Kareliji sovražnik ne more prodirati v utrjenih vrstah. Postavi lahko svoje manjše oddelke le na krajih, ki so drug od drugega precej oddaljeni. Zato v kratkem času tudi ne more doseči večjih uspehov. S tem pa pridobimo mi Finci na času, kar je za nas glavno.

Na vzhodu in na severu sovražnik torej ne more z uspehom prodirati. Kaj pa je na južnem delu in v notranjosti Finske? Omenili smo že, da je obramba na ožini Kanas možna. Vendar vzemimo primer, da bi se sovražniku posrečilo prodirati to bojno črto. V tem primeru se mora naša obramba umakniti do južne in notranje Finske. Obrežje Finskega zaliva in svet proti Helsinkiju nikakor ni ugoden za napadaleca. Česti sta samo dve in ena ozkotirna železnica. Sovražnik bi moral torej prodirati še v manjših skupinah kot na ožini Kanas. Velika ovira mu je tudi reka Kymi, na njenem desnem bregu pa lahko zgradimo tudi svoje utrdbe.

V notranjosti Finske je nešteto jezer, ki seveda tudi otežujejo sovražno prodiranje. Če pred sovražnikom porušimo mostove, je obramba za nas lahka. Kakor povsod drugod, je prodiranje ob južni obali do Aalandskih otokov zelo oteženo zaradi naravnih ovir in umetnih utrdb. Od Aalandskih otokov dalje pa je takoj imenovana »Luknja«. Tu je obramba izključno v rokah mornarice in obrežnega topništva.

Že naprej se da videti, kakšen bo izid boja v tem delu Finske. Vsekakor pa bi bila zasedba Aalandskih otokov velikega vojaškega in političnega pomena.

Ozemlje nas brani, sovražnika ovira

Že prej sem poudaril, da je za prodor ožine Kanas važna vrednost vojske, ne pa njena številčnost. Kar se tiče sovražne armade, je treba upoštevati, da se bori na tujem in nepoznanem ozemlju. Naša dežela je polna jezer in močvirij, pokrita je z gozdovi, poleg tega je skalnata in gorata. Sovražna vojska se je navadila bojev v nižinah. Temu primerna je njihova oprema, moštvo in vzgoja. V tem smislu vzgojeno moštvo se ne more znajti v naših gozdovih. Prav tako branijo naši gozdovi prehod večjim skupinam tankov. Ker pa je pri nas zelo malo cest, imajo tudi motorizirani oddelki velike težave. Jasno je torej, da pri takih razmerah zgubi sovražna vojska na svoji vrednosti.

Finska vojaška oblast pa je svoje moštvo v zadnjih dvajsetih letih vzgajala tako, da lahko kljubuje težkočam na svojem ozemlju. Finski vojak se ne boji gozda, niti ga ne smatra za oviro. Nasprotno, smatra ga za svojega naravnega zaščitnika. Zato je bilo treba uvzeti poseben vojaški sistem, posebno uveljaviti, opremo in orožje. To delo ni bilo lahko, vendar je po dvajsetih letih pokazalo velik napredek.

Najnevarnejša so letala

Največ uspehov bi utegnil sovražnik doseči z letali. Toda tudi proti njim nam je dana možnost

obrambe. Spušcanje s padali v zaledje, kakor je najnovejša vojna taktika, bi bilo za naše kraje neprimerno. Jeseni in pozimi so vremenske težave pogoste, kar otežkoča sovražne polete. Važnejša industrijska središča so poleg tega na zapadu Finske, daleč od fronte. Kmetje živijo po redko naseljenih krajih, kamor lahko naselimo tudi meščanstvo.

Močno je odvisno tudi od tega, ob kakšnem letnem času bi napadalec vojno začel. Pozno jeseni, kakor tudi zgodaj spomladi, je pri nas težko operirati z večjo vojsko. Ceste so slabe in ne vzdrže večjega prometa. Preko jezer in rek je prehod nemogoč, ker led v tem času ni dovolj močan. V zimskem času pa mrz in snežen otežkočata napredovanje vojske. Zgodovina nas uči, da povzročijo te zapreke lahko usodno katastrofo. Pri nas smo mnogo delali na to, da bi bili vsemu temu kos. Pehota se spreminja v smučarske oddelke, ki imajo temu primerno opremo. Dvomimo, da bi bil tuj vojak kos zimskim bojem na našem ozemlju.

Obramba v gospodarskem ozirju

V strateškem ozirju je naša obramba močoga, vprašanje je le, ali je možna tudi v gospodarskem

ozirju. Naše gospodarstvo je radi pomanjkanja nekaterih surovin deloma odvisno od uvoza. Kar pa se živeža tiče, bi se v sili lahko zadovoljili s svojim. Vojaške potrebe uvažamo k sreči lahko skozi Švedsko. Kurivo, nafto in olje uvažamo iz oddaljenih krajev. V tem nastane v primeru vojne pereče vprašanje. Finačno nam je uvoz omogočen, če nam ne vzamejo možnosti izvoza po morju preko Švedske in Norveške. Botniški zaliv ima dobro obrambo, dokler so v naši posesti Aalandski otoki. V tem je pomen teh otokov za Finsko.

Ali je sploh pametno, da se branimo

Utegnil pa bi se kdo vprašati, ali je naša obramba upravičena. Jasno je, da imamo radi velikih naravnih ugodnosti upanje na srečen izid. Težavnejši je položaj, če je napadalec velesila, ker lahko stalno pošilja nova ojačenja, iz česar se bo razvila prava gospodarska vojna. Vsak pričakuje da bo mala država prej propadla, kot velika. Ali je torej sploh pametno, da se branimo? Da, pametno! Izid vojne je vedno negotov, ker ne vemo, kdaj in v kakšnih okoliščinah sovražnik lahko omaga. Pomaga nam lahko tudi morebitna politična sprememba. Belgijo so na pr. v svetovni vojni za tri leta zasedli Nemci. Po končani vojni pa je dosegla svojo samostojnost v večji meri, ko jo je imela prej.

Končno pa, finski narod se ni tisočletja boril za svojo samostojnost zato, da bi zdaj pred prvo grožnjo upognil hrbet in izročil svojo svobodno domovino tujcu.

Zalivski tok — ne bo več dajal toplote Evropi?

V poslednjem času se oglašajo znanstveniki, ki pravijo, da je zalivski tok krenil bolj proti severu. Ta tok, ki prihaja iz Mehike in doseže širino do 1000 km, se pretaka na vzhodni obali Severne Amerike proti severu in se pri Novi Fundlandski obrne k evropski obali, kjer daleč v sever Evropi omogoča, da še kaj raste, medtem ko sta Sibirija in Aljaska v isti zemljepisni širini pod snegom in ledom. To se pravi, če bi imeli znanstveniki prav, da bi te dve pokrajini rastlinsko oživele, bi nastala v Evropi nova ledena doba.

Ameriški časnikar pred japonskim vojnim sodiščem

Dopisnik »American International News Service«, James Russel Jung, je bil na Japonskem aretiran in pridržan v zaporu. Izročen bo sodišču, morebiti celo vojaškemu sodišču, na podlagi vojne kazenskega zakonika, ker je med 26. decembrom 1939 in 6. januarjem t. l. iz Šanghaja in drugih mest na Kitajskem poslal svoji agenciji v USA kakor tudi raznim listom in revijam več kot 38 člankov in brzojav, v katerih je zelo hudo okleval japonsko vojsko, ki se vojskuje na Kitajskem. Po svoji vrnitvi v Tokio je nadaljeval s takšnim svojim delovanjem in širil neresnične in vznemirljive vesti o pogajanjih japonske vlade s tujimi diplomatskimi zastopniki.

Finsko sodišče je obsodilo zaradi vohunstva nemške državljanke Fridriha in Pavla Kleina, barona Heinricha in njegovo soprogo Katarino Müller. Slednja je bila obsojena na pet let težke ječe zaradi udeležbe pri vohunstvu.

Na zadnji seji letonski vlade so bile določene cene kmetijskim pridelkom, ki jih je kupila letonska vlada, kakor tudi vse tiste kmetijske pridelke, ki jih bo vlada letos še kupila. Te določene cene se ne nanašajo samo na maslo in žito, pač pa tudi na semena, krompir in druge kmetijske pridelke.

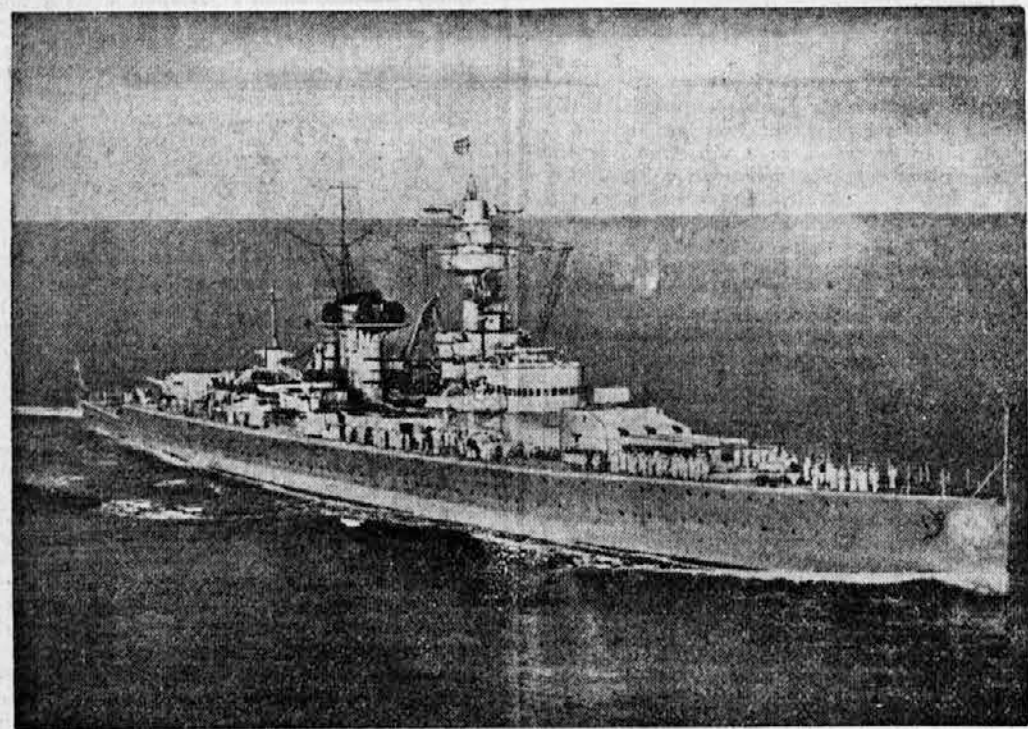
Program radio Ljubljana

11. Trije lažniki. Burka v treh delih, spisal Miroslav Zor. Izjava igralca družina »Stara in mlada« — 12.00 Napevi iz zvočnih filmov (plošče) — 12.30 Poročila, objave — 13.00 Napovedi — 13.02 Opoldanski koncert Rad. orkestra — 14.00 Poskočni napevi, veseli odmevi (plošče) — 14.40 Greh pod vidikom vere (g. Fr. Terzaglav) — 19.00 Napovedi, poročila — 19.30 Nac. ura: Družabno življenje v Zagrebu v XV. stol. (Srdja Djokić, publ.) — 19.40 Objave — 19.50 Deset minut zabave — 20.00 Nove maske si ogledaj, če so všeč vam, se nasmajaj! Z nedolžno satiro zabeljani prizori in glasbeni vločki, veseli in nori — 22.00 Napovedi, poročila — 22.15 Za ples in kratak čas: Rad. orkester in klavirska harmonika (g. Jože Povše)

Sreda, 7. februarja: 7.00 Jutranji jodždrav — 7.05 Napovedi, poročila — 7.15 Pisan venček veselih zvokov (plošče) — 12.00 Rosni zvoki (plošče) — 12.30 Poročila, objave — 13.00 Napovedi — 13.02 Obisk pri J. S. Bachu (plošče) — 14.00 Poročila — 14.30 Mladinska ura — 18.40 Slovenske pravne starine II. del (g. dr. Josip Zontar) — 19.00 Napovedi, poročila — 19.20 Nac. ura: Odgovornost častniškega dela pred narodom in državo (Ludvik Mrzel) Ljubljana — 19.40 Objave — 19.50 Uvod v prenos — 20.00 Prenos iz ljubljanske opere v I. odmoru: Glušeno predavanje (g. Vilko Ukmar); v II. odmoru: Napovedi, poročila.

Drugi programi

Torek, 5. februarja: Belgrad: 19.40 Narodne pesmi — 20.10 Hrvajski kvartet, 20.40 Filharmonični koncert — Zagreb: 19.00 Opera — Bratislava: 19.20 Koračnice, 20.00 Čehovljeva igra »Svedski vžigalnik« — Sofija: 20.30 Komorni koncert — Angleske postaje: 19.45 Simf. konc. — Ankara: 18.30 Turška gl., 20.35 Arilo — Beč: 20.00 Opereta: 22.30 Valčki — Bukarešta: 20. Mozart-Beethoven-Brahms — Trst-Milan: — 17.15 Vok. konc., 21. Pisan koncert — Rim-Bar: 21.15 Pisan konc. — Florenca: 21.00 Opera »Manon Lescaut« — Oslo: 20.35 Norveške pesmi — Sottens: 20.30 Sardou: »Fedora« —

Nemška oklopnica »Deutschland« je bila prekrščena na ime »Lutow«.

A. G. Barrill

DVE BEATRICI

V istem hipu je zaklical mornar, ki je stal na straži vrhu jambora, da vidi v daljavi neka čudna bitja. Tudi drugi mornarji so pritekli in splezali po vrveh. Res je bilo videti daleč zunaj na morju troje ljudem podobnih bitij. Sprva so vsi mislili, da so domačini, a kmalu so se prepričali, da je obala preveč daleč in da so ona bitja bolj temne barve ter da se premetavajo po vodi, kakor da se igrajo.

»Sirene so,« je vzklil eden izmed mornarjev. »Videl sem jih že. Nič dobrega ne pomeni to srečanje. Videl sem jih nekoč ob obali Afrike. Nedolgo potem nas je zajel vihar in samo jaz sem se čudežno rešil.«

»Nespametno je tvoje govorjenje,« ga je zavrnil admiral. »Škoda, da te živali ne pridejo bliže, prepričali bi se, da niso bajne sirene, ampak morske živali, katerih bi do sedaj še ne poznamo. Še bolj nespametno pa je domneva, da bi te živali oznanjale nevihto, oziroma naš pogin. V božjih rokah smo in brez dyoma bomo srečno prispeli v domovino, če je to Njegova volja.«

Admiralove besede niso mogle pomiriti praznovernih mornarjev. Pripravljali so drug drugemu najbolj neverjetne zgodbe, ki jih je rodila domišljija nevednega in praznovernega ljudstva. Žal so one živali kmalu izginile v valovih, ne da bi se približala ljudem; tako se mornarji niso mogli prepričati o neutemeljenosti njihovega strahu.

Damjan je sicer verjel admiralovim besedam, a v hipu mu je šnila neka misel v glavo. Približal se je Tolteomeku, ki je s hčerko tudi opazoval čudne živali. Starec ga je vprašal:

»Zakaj so tvoji tovariši tako preplašeni?«

»Ali nisi videl onih bitij?«

»Da, videl sem jih. A saj so že izginile. Čemu se jih boje?«

»To niso navadne živali. To so bitja, pol ženske, pol ribe, ki oznanjajo nesrečo.«

»Nesrečo?«

»Da, ladja ki jih sreča, bo gotovo kmalu izginila v morskih globinah. Povedal ti bom o takšnih primerih, a sedaj moram iti. Kuhar me kliče, da mu pomagam pri razdeljevanju kosila.«

Ko je odhajal v spodnje prostore, si je mel roke in dejal:

»V dobro zemljo sem vsejal. Upajmo, da seme dobro obrodi.«

Veter je bil stalno ugoden in ladji sta pluli dalje vzdolž otoka Haiti. O nevihti, katero so napovedovali mornarji, ni bilo ne duha ne sluha; nebo je bilo jasno in nikjer ni bilo videti najmanjšega oblaka. A na Tolteomekovem obrazu so se zbirali oblaki. Pogledoval je hčerko in od časa do časa vzdihnil.

Tudi Abarino je preplašilo Damjanovo pripovedovanje, a bila je premlada, da bi se poglobljala v razmišljanje. Sicer pa tudi ni utegnila, ker je neprestano mislila na Kozma. Videla ga je večkrat, a vedno se je je izogibal. Čutila se je nadvse nesrečno in zapuščeno. Vse njene sanje so se razblinile v nič.

Še bolj je bila zbegana, ko je videla očetovo žalost.

»Oče,« mu je dejala in se privila k njemu; »zakaj si žalosten in zdihuješ?«

»Hčerka moja, ali nisi slišala Damjanovega pripovedovanja? Groza me prešinja, če pomislim na konec, ki naju čaka. Ali se spominjaš nevihte, ki je lansko leto divjala na našem otoku? Koliko dreves je izruvala in koliko hiš porušila. Ali se še spominjaš, da smo se zatekli v votline? Koliko hušje mora biti na odprtem morju.«

»Kaj bo z nami? Tudi mene je groza.«

»Ne bojim se zase, saj sem itak že star in ne bom več dolgo živel. Trepečem le za tvoje življenje.«

»Mogoče se pa le preveč bojiš? Saj so beli ljudje tudi na tej ladji in izpostavljeni isti nevarnosti.«

»Res je,« je odvrnil starec. »Toda oni so tega življenja že vajeni. Poleg tega imajo dovolj čolnov, da se z njimi rešijo. Ali se bodo spomnil naju, ko bodo valovi pogoltnili ladjo?«

Abarina se je še tesneje privila k očetu kakor splašena ptička.

Medtem ko sta se oče in hči pogovarjala, je »Nina« priplula do zaliva, kjer se je prej mudila ubegla »Pinta«, in kjer se je izlivala v morje velika reka. Ob tej reki je Alonzo Pinzon trgoval z domačini.

Kolumb je želel obiskati ta kraj in to ne iz gole radovednosti. Hotel je izvedeti, kako je Pinzon ravnal z domačini, ker je po ugrabitvi šestih domačinov mogel sklepati, da se ni strogo ravnal po njegovih navodilih.

Res je kmalu dognal, da je njegov sum bil upravičen. »Pinta« ni bila v onem zalivu samo šest dni, kakor je trdil Alonzo Pinzon in njegovi podkupljeni mornarji, ampak celih šestnajst dni. Izvedel je tudi o nesreči, ki je zadela admiralsko ladjo, a je raje zbral zlato, kot pa da bi hitel admiralu na pomoč.

Kolumb je izvedel vse te stvari in jih skrbno zapisal v svoj dnevnik. Pinzonu pa ni rekel nobene besede. Tega je admiralov molk bolj zadel, kakor ne vem kakšno očitjanje.

Se hušje ga je zadela admiralova odredba, da mora izpustiti onih šest domačinov, katere je hotel odvesti s seboj.

»Na naši ladji,« mu je dejal admiral, »je nekaj domačinov, ki pa so prostovoljno prišli z nami. Če bomo delali silo tem ljudem, ki so bili z nami tako dobri, izpostavljam svoje tovariše, ki so ostali na otoku, v nevarnost, da se nad njimi maščujejo.«

Vel mu je, naj privede ujetnike k njemu. Ko je Alonzo Pinzon odšel, da izpolni admiralovo povelje, se je temu približal Tolteomek.

»Gospod,« mu je dejal starec, »moja hčerka ne želi več zapustiti domovine svojih očetov. Približali smo se zopet obrežju. Jutri odplaveš na odprto morje in Haiti bo izginil izpred naših oči... mogoče za vedno.«

»Premislil si se, kaj ne?« ga je vprašal admiral. »Ne želiš več videti španske vladarja?«

»Gospod...« je zajekal Tolteomek; »morje je zlobno... in si-rene so napovedale pogubo...«

»In ti veruješ takšne stvari?«

»Saj je rekel tudi Damjan, da sirene napovedujejo nevihto... in nevihte potaplajo velike čolne.«

»Praviš, da ti je Damjan natvezil te neumnosti? Videli bomo, kako je s to zadevo.«

Vel je nekemu mornarju, naj pokliče Damjana, ki je nemudoma prihitel in v hipu spoznal položaj.

»Oprostite gospod,« je dejal v italijanskem jeziku, da bi ga okoli stoječi ne razumeli. »Zdelo se mi je potrebno, da se iznebimo teh dveh domačinov. Dekle je prišlo iz lahkomiselnosti in se že kesa svojega koraka. Kozma je nevoljen in jaz tudi...«

»Razumem,« je smeje pristavil admiral. »Pravkar nameravam odposlati na otok šest domačinov.«

»Pa čeprav tudi še za vse. Prav lepo si znate pomagati iz zagate, dragi prijatelj Damjan.«

Medtem so prispeli na ladjo Pinzonovi ujetniki. Admiral jih je s pomočjo tolmača vprašal, če želijo odpotovati z njim ali pa bi se raje vrnili domov. Niso si upali odgovoriti, ker niso vedeli ali jim bo njihov odgovor v korist ali v škodo. Ko pa so izvedeli, da so prosti in da lahko izbirajo, so vsi enoglasno izjavili, da se hočejo vrniti v rojstni kraj.